

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

02 грудня 2019 року № 189/1

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта, 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація: Вчителі-логопеди і вчителі-дефектологи

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 01 від 19 вересня 2019 р.).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 06 від 17 листопада 2019 р.) та введено в дію наказом ректора № 189/1 від 02 грудня 2019 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»; Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами та доповненнями, внесеними Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133); Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р; наказів МОН України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти», від 18.10.2019 № 1310 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа», від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», від 23.03.2018 № 283 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи», а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Колодич О.Б., к.психол.н., доцент, завідувач Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти РОІППО.

2. Яценюк Л.І., ст. викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів, розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу.

Проблема структурування професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів перебуває в площині двох методологічних підходів – компетентнісного (як відображення складових загальної професійної компетентності фахівця) та системного (як віддзеркалення системних характеристик професійної компетентності).

Урахування системних засад процесу розвитку професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів дає можливість будувати зміст підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти як цілісний, динамічний процес, що забезпечує реалізацію поставленої мети у вигляді зростання рівня професійної компетентності за різними напрямками діяльності означених фахівців.

Із компетентнісним та системним методологічними підходами тісно пов'язані синергетичний та акмеологічний. Саме синергетика враховує специфіку змінних систем, до яких належить і педагогічна система, що продукує нові знання й професійні вміння; людина, здатна до саморозвитку в таких системах, є також синергетичним суб'єктом. Система післядипломної освіти як синергетичний суб'єкт формування професійної компетентності уможливорює збалансування самоорганізуючих впливів як із боку слухачів, так і викладачів, результатом чого й стають зміни в структурі та змісті професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів.

Розвиток професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів як синергетичний процес має на меті виведення кожного з фахівців педагогічної сфери у системі післядипломної освіти до нових професійних вершин, що методологічно окреслюються акмеологічним підходом. Цей підхід ґрунтується на теорії професійного поступу особистості, що має ознаки вершинних досягнень, передбачає розквіт професійних знань і здібностей в обраній професійній діяльності тощо. Тому акмеологія об'єднує всі обґрунтовані вище методологічні підходи до проблеми розвитку професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у

системі післядипломної освіти, оскільки означена система покликана забезпечити досягнення професійного «акме» у розвитку своєї фахової компетентності, на засадах синергетики, в набутті досвіду професійної діяльності як системного явища.

1.2. Цільова аудиторія

Учителі-логопеди, вчителі-дефектологи закладів освіти різних типів і форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів щодо реалізації завдань державних стандартів освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі спеціальної освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

знання та розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;

здатність до планування, моделювання й організації освітнього процесу, проведення корекційної, компенсаторної та реабілітаційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;

готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, методів та засобів освітнього і корекційно-реабілітаційного процесів, складання, виконання та коригування індивідуальних програм розвитку дітей з особливими освітніми потребами, вироблення оптимальної педагогічної стратегії, проектування шляхів навчання, виховання, реабілітації та соціальної адаптації кожної дитини, надання консультативно-просвітницької допомоги батькам здобувачів освіти;

здатність до проектування власного професійного розвитку з метою надання якісних освітніх послуг, ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

1.4. Профілі базових компетентностей учителя-логопеда, учителя-дефектолога

Головна ідея підвищення кваліфікації вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів полягає в забезпеченні індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

Профілі базових компетентностей педагогічних працівників містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування загальної середньої освіти:

професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального та інклюзивного середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей шкільного віку,

здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів сучасної школи;

компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (знання та розуміння концепцій і принципів інклюзивної освіти; розуміння широкого контексту інклюзивної освіти як освіти для усіх без винятку; уміння проявляти толерантне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами на основі поваги до індивідуальних особливостей та недопущення дискримінації);

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

компетентність щодо закономірностей та вікових особливостей дітей, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами (знання закономірностей розвитку дитини у різних вікових періодах; знання індивідуальних методів навчання дитини задля забезпечення цілісного розвитку її особистості; володіння базовими знаннями щодо використання Міжнародної класифікації функціонування обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для забезпечення змін в освітньому процесі);

компетентність у сфері організації інклюзивного освітнього середовища (уміння виявляти і усувати бар'єри у навчанні учнів з особливими освітніми потребами; знання способів диференціації, адаптації і модифікації навчального змісту, методів викладання; уміння використовувати принципи універсального дизайну в освітньому процесі; уміння розробляти індивідуальну програму розвитку; володіння методами оцінювання, спираючись на сильні сторони дитини);

предметна (фахова) компетентність – знання навчального предмету, фахових методик, технологій навчання.

Знання і розуміння	сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, загальної середньої зокрема; соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері загальної середньої освіти; особливостей процесів викладання і навчання школярів з особливими освітніми потребами; основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання; способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні школярів з особливими освітніми потребами; знання з основних психологічних дисциплін: вікової, педагогічної, загальної, диференційної психології; патопсихології, медичної психології, дитячої нейропсихології, патопсихології, психосоматики; основ дефектології, психотерапії, психогігієни, психопрофілактики, методів активного навчання;
---------------------------	---

	концепції інклюзивної освіти.
Розвинені вміння	<p>організувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо);</p> <p>конструювати та реалізувати сучасні програми навчання із використанням різноманітних методів, форм і технологій;</p> <p>здатності до змістового наповнення освітнього середовища;</p> <p>діагностувати освітній процес;</p> <p>здатності добирати доцільні методи, засоби й форми навчання, відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів класу;</p> <p>брати участь у плануванні та розробці розвиваючих й корекційних програмах освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, статевих та вікових особливостей особистості здобувачів освіти;</p> <p>організувати культуромовне освітньо-розвивальне середовище;</p> <p>організувати та здійснити освітній процес у ЗЗСО;</p> <p>апробувати сучасні технології навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами;</p> <p>проектувати власну програму професійно-особистісного зростання.</p>
Диспозиції (цінності, ставлення)	<p>дитиноцентризм, цінність особистості;</p> <p>готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток;</p> <p>відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів;</p> <p>рефлексія власної професійної практики.</p>

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності педагога в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямами державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

**підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів
за напрямом «Розвиток професійних компетентностей»
заочною формою навчання (30 аудиторних годин)**

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1. Професійний розвиток педагога				
Тема 1. Розвиток фахової компетентності вчителів-логопедів та вчителів-дефектологів шляхом упровадження досягнень сучасної спеціальної педагогіки у практику професійної діяльності	2			2
Тема 2. Інклюзивна освіта: суть завдання і принципи. Основні міжнародні та національні документи, що регламентують інклюзивну освіту в Україні	2			2

Тема 3. Батьки як ключові партнери у створенні інклюзивного середовища та організації освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами	2			2
Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2.				
Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами				
Тема 1. Командний підхід при здійсненні психолого-педагогічного супроводу дітей із особливими освітніми потребами. Роль вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у наданні додаткової підтримки		2		2
Тема 2. Індивідуальна програма розвитку як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з особливими освітніми потребами, забезпечення її додаткових потреб в освітньому процесі		2		2
Тема 3. Забезпечення диференційованого та індивідуального підходу вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів до корекції дітей із різними порушеннями розвитку у закладах загальної середньої освіти		2		2
Тема 4. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності у дітей різного віку: сучасні методи діагностики та розробка плану втручання	2			2
Усього годин за модулем	2	6		8
Модуль 3.				
Корекційно-розвиткова робота з дітьми з особливими освітніми потребами				
Тема 1. Інноваційні підходи та методи роботи вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у здійсненні корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		2		2
Тема 2. Шляхи формування навчальної та пізнавальної мотивації у дітей із особливими освітніми потребами	2			2
Тема 3. Корекційна робота при дисграфії та дислексії. Попередження порушень читання і письма		2		2
Тема 4. Діти із ЗПР та логопедична робота з ними. Корекційна спрямованість освітньої діяльності		2		2

Тема 5. Особливості розвитку та підтримки дітей із розладами аутичного спектру. Методи та прийоми вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у корекційній допомозі		2		2
Тема 6. Диференційований підхід при обстеженні дітей із системним недорозвиненням мовлення та порушенням фонетико-фонематичних процесів. Корекційна робота при дислалії та дизартрії		2		2
Усього годин за модулем	2	10		12
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	10	16	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Професійний розвиток педагога

Тема 1. Розвиток фахової компетентності вчителів-логопедів та вчителів-дефектологів шляхом упровадження досягнень сучасної спеціальної педагогіки у практику професійної діяльності

Фахова компетентність вчителя-дефектолога та вчителя-логопеда у контексті реформи освіти: сучасні виклики та вимоги. Критерії формування конкурентоспроможності сучасного педагога.

Особливості професійної діяльності у галузі загальної середньої освіти. Професійні стандарти. Самоосвітня діяльність та підвищення кваліфікації педагога у системі професійної підготовки. Змістове поле науково-методичної роботи з педагогічними працівниками. Інноваційні форми науково-методичного супроводу. Моделювання роботи школи технологічної майстерності. Авторські творчі продукти (проекти, навчально-, науково-методичні розробки та ін.).

Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: незалежне тестування фахових знань та умінь, самооцінювання власної педагогічної майстерності (е-портфоліо), вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації. Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 2. Інклюзивна освіта: суть завдання і принципи. Основні міжнародні та національні документи, що регламентують інклюзивну освіту в Україні

Сутність і зміст поняття «інклюзивна освіта». Інклюзивна освіта як забезпечення права на освіту для кожної дитини. Еволюція розуміння інвалідності: основні моделі (благочинна, медична, соціальна). Аналіз змісту понять «виключення», «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія». Відмінності між інтеграцією (медична модель) та інклюзією (соціальна модель). Завдання і принципи інклюзивної освіти. Конвенція ООН про права дитини. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. Визначення інклюзивної освіти через призму основних міжнародних документів: Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб з інвалідністю, рекомендації ЮНЕСКО 2008 р. (міжнародна конференція з питань освіти), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Концепція «Безпечна школа» (ЮНІСЕФ), «Індекс інклюзії», Цілі сталого тисячоліття на період до 2030р. Переваги інклюзивної освіти для усіх учасників освітнього процесу: дітей з особливими освітніми потребами та їхніх однолітків, батьків дітей з особливими освітніми потребами, педагогів, керівників закладів освіти,

місцевих громад і суспільства в цілому. Основні бар'єри на шляху до впровадження інклюзивної освіти: фізичні, інформаційні, інституційні, ментальні.

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на якісну інклюзивну освіту. Укази Президента України у сфері інклюзивної освіти. Основні положення Постанов Кабінету Міністрів України, що регламентують особливості організації інклюзивного освітнього процесу у закладах дошкільної і загальної середньої освіти. Накази Міністерства освіти і науки України щодо організації інклюзивного навчання.

Тема 3. Батьки як ключові партнери у створенні інклюзивного середовища та організації освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами

Становлення педагогіки партнерства. Форми та методи залучення батьків до партнерської взаємодії. Дитина з особливими освітніми потребами очима батьків. Розуміння потреб сімей, які виховують «особливу» дитину. Співвідношення очікування батьків щодо успішності та потенційних можливостей дитини. Прийняття та розуміння батьками особливостей розвитку своєї дитини.

Інструменти та канали інформування батьків, отримання зворотного зв'язку, створення комфортних умов спілкування. Залучення батьківської громади до проведення просвітницько-профілактичної роботи у закладі освіти.

Надання підтримки сім'ям, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Форми роботи з батьками, організація роботи батьківських студій.

Модуль 2.

Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами

Тема 1. Командний підхід при здійсненні психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Роль вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у наданні додаткової підтримки

Командний підхід як одна з умов запровадження інклюзивної освіти. Визначення команди. Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Створення команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти. Склад та основні функції учасників команди. Організація роботи команди супроводу: надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг. Роль вчителя-дефектолога та вчителя-логопеда як членів команди супроводу. Професійне співробітництво як одна з умов успішного інклюзивного навчання.

Рівні командної підтримки. Вчителі-логопеди та вчителі-дефектологи як джерело підтримки педагогів у впровадженні інклюзивної освіти і наданні додаткової підтримки дітям з особливими освітніми потребами. Завдання вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів.

Тема 2. Індивідуальна програма розвитку як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з особливими освітніми потребами, забезпечення її додаткових потреб в освітньому процесі

Індивідуалізація освітнього процесу як одна із умов запровадження інклюзивного навчання. Особливості укладання індивідуальної програми розвитку (ІПР). Структура і функції ІПР. Різні ролі членів команди психолого-педагогічного супроводу у розробленні і впровадженні ІПР. План роботи над ІПР. Визначення навчальних цілей і завдань. Відповідність критеріям «СМАРТ». Визначення пріоритетності навчальних цілей.

Здійснення адаптацій і модифікацій під час планування освітнього процесу: адаптація основних компонентів освітнього процесу: фізичне середовище, освітній процес, вказівки вчителя, навчальні матеріали. Види модифікацій. Способи адаптації процесу оцінювання, використання модифікованих й альтернативних методів оцінювання.

Індивідуальний навчальний план.

Тема 3. Забезпечення диференційованого та індивідуального підходу вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів до корекції дітей із різними порушеннями розвитку у закладах загальної середньої освіти

Види порушень розвитку дітей, їх прояви. Визначення особливих освітніх потреб дитини. Поняття індивідуального та диференційованого підходу вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів, їх основні ознаки та значення в роботі з дітьми. Відмінності в індивідуальному та диференційованому підходах вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів. Характеристика умов реалізації індивідуального підходу, його змісту, прийомів. Урахування індивідуальних психологічних особливостей учнів в організації корекційного процесу, наданні корекційно-розвиткових послуг вчителями-логопедами і вчителями-дефектологами.

Технології диференційованого викладання: адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища. Урахування клінічного діагнозу в корекційній роботі.

Організації навчання, підтримка і взаємодія вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів з дітьми з особливими освітніми потребами. Формування самооцінки дитини та компенсаторних можливостей психіки. Становлення емоційно-вольової сфери.

Тема 4. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності у дітей різного віку: сучасні методи діагностики та розробка плану втручання

Синдром дефіциту уваги і гіперактивності. Клінічні прояви синдромів дефіциту уваги. Активна і гіперактивна дитина, норма і відхилення.

Три типи розладу: комбінований, гіперактивний, неуважний тип.

Психологічні особливості дітей із СДУГ. Особливості когнітивної та поведінкової сфер гіперактивних дітей. Інтелектуальна діяльність. Емоційний розвиток дітей з СДУГ. Порушення соціальної адаптації.

Гендерні відмінності у розвитку синдрому гіперактивності.

Відмінності гіперактивності від активного темпераменту.

Етіологія та патогенез синдрому дефіциту уваги та гіперактивності. Органічні ураження мозку. Пренатальна патологія. Соціальні фактори. Генетичний фактор. Вплив несприятливих факторів зовнішнього середовища. Особливості нейрофізіології і нейроанатомії. Харчові фактори.

Прояви гіперактивності в різні вікові періоди розвитку дитини. Характеристики дітей із СДУГ у різні вікові періоди.

Сучасні методи діагностики СДУГ: методика Conners-3 та її можливості. Корекція гіперактивності та розробка плану втручання, постановка цілей. Медикаментозна терапія. Поведінкова психотерапія. Спеціальне навчання. Рухова активність. Психотерапія (індивідуальна і сімейна). Медитація. Візуалізація. Аутогенне тренування. Релаксація. Гіпноз і самогіпноз.

Рекомендації батькам та вчителям, щодо навчання, виховання та корекції дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності.

Модуль 3.

Корекційно-розвиткова робота з дітьми із особливими освітніми потребами

Тема 1. Інноваційні підходи та методи роботи вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів у здійсненні корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

Принципи, завдання і прийоми корекційного навчання. Інноваційні підходи вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів до корекційно-розвиткової роботи у системі освіти. Розвиток комунікативної сфери дитини шляхом запровадження альтернативної та додаткової комунікацій. Принципи корекційної роботи вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів із впровадження системи додаткової комунікації. Засоби утворення комунікативно насиченого середовища.

Використання можливостей арттерапії у формуванні особистості дитини, розвитку когнітивної сфери, зниження рівня емоційної напруги, тривожності, формуванні позитивної самооцінки, розвитку дрібної моторики. Нетрадиційні способи малювання (вітражне малювання, видування, кляксографія тощо), колажування, піскова терапія, робота з пластиліном, глиною та інші методи арт-терапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 2. Шляхи формування навчальної та пізнавальної мотивації у дітей з особливими освітніми потребами

Мотив як форма прояву потреби людини. Основні складові мотиваційної сфери людини – потреби, мотиви та цілі. Особливості зовнішньої та внутрішньої мотивації дітей дошкільного віку.

Пізнавальні потреби людини. Розвиток пізнавальних мотивів учнів. Формування мотиву позиції людини, яка здатна удосконалюватись, розвивати свої здібності як у навчальній так і в інших видах діяльності.

Шляхи формування стійких пізнавальних мотивів, заохочення пізнавальної активності. Види та прийоми мотивації.

Роль учителя-логопеда, вчителя-дефектолога у формуванні та підтримці учбової та пізнавальної мотивації. Забезпечення умов для створення повноцінної мотивації навчання дітей: створення учителем-логопедом, вчителем-дефектологом сприятливої психологічної атмосфери, що підтримує пізнавальну активність.

Значення спільної навчальної діяльності дітей, співробітництво, створення творчої атмосфери для розвитку пізнавальних мотивів дітей. Використання форм та методів пошукової діяльності для активізації роботи дітей.

Тема 3. Корекційна робота при дисграфії та дислексії. Попередження порушень читання і письма

Комплексний підхід до проблем дисграфії і дислексії.

Основні напрями логопедичної роботи: робота над звуковимовою; розвиток звукового аналізу і синтезу (виділення із речення слів, із слів складів, дописування пропущених слів, складів, відбір слів по кількості складів); збагачення словникового запасу.

Попередження порушень письма і читання: розвиток фонематичного слуху; виділення складів, звуків із низки звуків; визначення різниці між правильною і неправильною вимовою звуків; добір картинок, які включають у назві заданий звук.

Тема 4. Діти із ЗПР та логопедична робота з ними. Корекційна спрямованість освітньої діяльності

Класифікація та форми затримки психічного розвитку (ЗПР). Особливості логопедичного впливу на дітей із ЗПР. Робота з уточнення і збагачення словника, формування синтаксичної будови мови, формування правильної звуковимови, фонематичного слуху у дітей із ЗПР. Роль логопедичних ігор у розвитку мовлення дітей із ЗПР. Визначення ефективних педагогічних засобів попередження порушень, психічного розвитку дітей із ЗПР. Труднощі у навчанні дітей із ЗПР (імпульсивність, афектна збудженість, злість, апатичність). Потенційні можливості інтелектуального розвитку дітей із ЗПР.

Забезпечення корекційної спрямованості освітнього процесу шляхом використання педагогами можливостей логопедії: артикуляційна гімнастика, логопедична гімнастика, дихальні вправи для дітей.

Тема 5. Особливості розвитку та підтримки дітей із розладами аутичного спектру

Особливості розвитку дітей із розладами аутичного спектру (РАС). Сучасні методи діагностики РАС (методики CASD, PEP-3). Основні напрями корекційної роботи та раннього втручання як необхідної умови соціалізації дитини.

Проблеми готовності до шкільного навчання дітей. Підготовка дітей із РАС до освітнього процесу разом із однолітками. Створення безбар'єрного середовища для дітей із РАС.

Особливості роботи з дітьми із РАС. Узгодженість дій команди супроводу: визначення SMART-цілей, розробка індивідуальної програми розвитку. Надання додаткових освітніх послуг та моніторинг динаміки успіху дітей.

Тема 6. Диференційований підхід при обстеженні дітей із системним недорозвиненням мовлення та порушенням фонетико-фонематичних процесів. Корекційна робота при дислалії та дизартрії.

Загальні принципи, методи і прийоми обстеження мовлення у дітей дошкільного віку. Диференційований підхід у діагностиці мовленнєвої сфери дитини. Особливості розвитку дитини із системним недорозвиненням мовлення. Дислалія і дизартрія, їх форми прояву. Активна і пасивна артикуляційна гімнастика. Розслаблюючий і стимулюючий масаж артикуляційних м'язів.

Основні етапи роботи із корекції звуковимови. Взаємодія логопеда і батьків із корекції звуковимови.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вчителів-логопедів і вчителів-дефектологів.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів-логопедів і вчителів дефектологів.